

Učni načrt

BIVALNA KULTURA

Umetniška gimnazija, likovna smer

Obvezni strokovni predmet (280 ur)

UČNI NAČRT

BIVALNA KULTURA

Gimnazija; umetniška gimnazija, likovna smer

Obvezni strokovni predmet (280 ur)

Predmetna komisija:

mag. **Jasna Kralj Pavlovec**, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, Ljubljana, predsednica

Peter Rau, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, Ljubljana, član

Avtorica: mag. **Jasna Kralj Pavlovec**

Recenzent:

Marko Krumberger, Gimnazija Nova Gorica

Izdala: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Igor Lukšič

Za zavod: mag. Gregor Mohorčič

Uredila: Lektor'ca

Jezikovni pregled: Lektor'ca

Ljubljana, 2010

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:316.728(0.034.2)

KRALJ, Jasna, 1963-

Učni načrt. Bivalna kultura [Elektronski vir] : gimnazija, umetniška gimnazija, likovna smer : obvezni strokovni predmet (280 ur) / predmetna komisija Jasna Kralj Pavlovec, Peter Rau. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2010

Način dostopa (URL): http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2010/programi/gimnazija/umet_gim/UN_Bivalna_kultura.pdf

ISBN 978-961-234-879-3 (Zavod RS za šolstvo)

1. Rau, Peter
250766336

Sprejeto na 128. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 12. 2009.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA	5
2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE	6
3 CILJI IN VSEBINE	10
3.1 Etnologija	10
3.1.1 Navade in šege	10
3.1.2 Bonton.....	11
3.1.3 Oblikovanje vizualnih sporočil od danes nazaj	11
3.1.4 Kratek zgodovinski pregled naseljenosti na etničnem ozemlju Slovencev	11
3.1.5 Geneza človeškega bivališča	12
3.1.6 Značilnosti pokrajin in arhitekturnih regij Slovenije skozi ljudsko arhitekturo ...	12
3.1.6.1 Stanovanjske stavbe glede na način bivanja in pripadnosti določenemu socialnemu sloju	13
3.1.6.2 Stavbni tipi po posameznih regijah	13
3.1.6.3 Oblikovne posebnosti v ljudski arhitekturi	14
3.1.6.4 Začasna bivališča.....	14
3.1.7 Slovenski kozolec	15
3.1.8 Oblikovanje predmetnega sveta.....	15
3.2 Kultura prostora.....	16
3.2.1 Primeri hiš na širšem geografskem prostoru.....	16
3.2.2 Kultura stanovanja	16
3.2.2.1 Določanje velikosti stanovanja.....	17
3.2.2.2 Organizacija stanovanjskih prostorov	18
3.2.3 Tipika stanovanjskih stavb.....	18
3.2.4 Trajnostni razvoj stanovanjskih objektov	19
3.2.4.1 Ekološka hiša.....	19
3.2.4.2 Vkopana hiša	19
3.2.4.3 Pasivna hiša	20
3.2.5 Ljudska modrost kulture bivanja prednikov pri nas in v tujini.....	20
3.3 Arhitekti 20. in 21. stoletja	20
3.4 Urbanizem	21
3.4.1 Uvod v urbanizem.....	21
3.4.2 Slovenski urbanizem 20. stoletja	21
3.4.3 Prostorska zasnova mestne občine Ljubljana skozi prostor in čas	22
3.4.4 Morfološka analiza urbanističnih načrtov slovenskih mest.....	23
3.4.5 Promet in mobilnost.....	23
3.4.6 Moderna kot svetovno gibanje 20. stoletja	24
3.4.7 Primerjava stanovanjsko poslovnega objekta Kozolec Eda Mihevca z Le Corbusierovim blokom Unité d’Habitation	24

3.4.8 Funkcionalistični urbanizem na temelju Atenske listine	25
3.4.8 Stanovanjska soseska in lokacijska teorija	25
3.4.9 Mesta 19. stoletja	26
3.4.10 Mesta 17. in 18. stoletja	26
3.4.11 Mesta v fevdalizmu.....	27
3.4.12 Mesta starega veka – vezana mesta	27
3.4.13 Naselja rodovnih skupnosti.....	28
3.5 Urejanje krajine	28
3.5.1 Parkovne ureditve	28
3.5.2 Krajina kot prostor našega bivanja, ustvarjalnosti in kulture	29
3.5.3 Oblikovanje vrtov in parkov	29
3.5.4 <i>Permakultura</i>	30
4 PRIČAKOVANI REZULTATI	31
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE.....	37
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	40

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet **bivalna kultura** je obvezni strokovni predmet na umetniški gimnaziji – likovna smer, ki se ukvarja z načinom življenja ljudi in njihovo kulturo skozi prostor in čas. Raziskovanje bivalne kulture je povezano z narodno identiteto in s kulturno pripadnostjo posameznika, ki skozi raznovrstnost in različnost oblikovanega prostora in krajine spoznava kontinuiteto razvoja svojega naroda v primerjavi z drugimi. Pojem bivalna kultura zajema način življenja v grajenem in širšem življenjskem okolju s poudarkom na varovanju okolja, izkoriščanju čistih energij in na povezanosti človeka z naravo. Človek z osnovnimi potrebami bivanja, dela in počitka stalno dejavno vpliva na življenjski prostor. Človek je kot drevo; drevo brez korenin podleže viharjem, enako človek, narod, civilizacija. Naše korenine se zrealijo v etnološki dediščini. Čim močnejše so, tem trdnejše deblo ima. Krošnja je naše bivalno okolje – stanovanje, osnovna bivalna celica vsake naselbinske kulture, plodovi so naši predmeti, brez katerih si ni mogoče zamisliti našega bivanja in obstoja. Predmet dijake¹ usmeri v zavedanje okolja kot celote z interdisciplinarnim znanstvenim in umetniškim pristopom oblikovanja prostora. Še več, predmet bivalna kultura povezuje znanja vseh drugih predmetov in drugih znanosti, kot so filozofija, psihologija, geologija idr., jih smiselno nadgrajuje in omogoča splošno razgledanost in širino znanja.

Predmet se poučuje v tretjem in četrtem letniku in ga opredeljujejo naslednji sklopi:

- Etnologija,
- Kultura stanovanja,
- Arhitekti 20. in 21. stoletja,
- Urbanizem,
- Urejanje krajine.

Vsi sklopi omogočajo obravnavo načinov vizualizacij in različnih tehnik prezentacij v slovenskem in prvem tujem jeziku.

---

¹ V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako velja izraz *učitelj* enakovredno za *učitelje* in *učiteljice*.

2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE

Cilj predmeta bivalna kultura je na eni strani povezovanje z vsemi splošnimi in strokovnimi predmeti na umetniški gimnaziji – likovna smer preko vsakoletnih projektov, nalog in strokovnih ekskurzij ter z drugimi socialnim partnerji.

Splošni cilji predmeta z vidika aktualnosti in razvoja znanosti so:

- omogoča in spodbuja skupinsko delo, različnost mnenj in interpretacij, usklajevanje v okviru skupin ter javno nastopanje s predstavitvijo lastnih ustvarjalnih idej in likovnega izraza;
- razvijanje znanja o ekologiji, sonaravnem bivanju, lokacijski teoriji, alternativnih virih ogrevanja in hlajenja, biološko razgradljivih materialih in vodnih virih;
- razvija kritično analizo znanstvenih in strokovnih člankov, publikacij in spletnih prispevkov;
- spodbuja individualno raziskovalno delo;
- izrazito poudarjanje trajnostnega razvoja bivanjskega okolja.

Dijaki pri predmetu:

- razvijajo nacionalno identiteto in občutek pripadnosti prostoru, kulturi in zgodovinskemu spominu;
- spoznavajo etnološko dediščino kot temelj identitete posameznika in naroda;
- razumejo širšo kulturno dediščino; s tem spoznavajo in sprejemajo različnosti in značilnosti drugih narodov;
- spoznavajo bivanjsko kulturno dediščino pri nas in v svetu;
- razvijejo poznavanje in razumevanje bivalnih parametrov;
- opredeljujejo bistvo soodvisnosti bivanja človeka in narave;
- razvijajo kritični diskurz o vplivih na kvaliteto oblikovanja prostora in življenja;
- razvijajo in poglobljajo talent ter motivacijo za različne likovne študije;
- spoznavajo samostojno kritično vrednotenje in razvijajo zanj značilne likovne izpovedi;
- spoznavajo smernice sodobnega arhitekturnega, urbanističnega in krajinskega oblikovanja;

- dajejo pobude in predloge o vsebini in izvedbi projektnih nalog in nastopnih predavanjih;
- na različne načine predstavijo svoje izdelke: grafično, slikovno, pisno, ustno, zvočno in večpredstavno.

Dijaki so s posodobljenim učnim načrtom dobili sodoben predmet, ki jim omogoča pridobivanje bogatih in kakovostnih znanj s področja etnologije, arhitekture, urbanizma, urejanje krajine s poudarkom na **trajnostnem razvoju oblikovanja prostora**. Dijaki dosegajo splošne cilje oziroma ključne kompetence predmeta bivalne kulture v povezavi z osmimi področji, določenimi v evropskem parlamentu:

Sporazumevanje v slovenščini

Dijaki:

- utrdijo in nadgradijo rabo slovenskega jezika z znanjem nove strokovne terminologije v arhitekturi in etnologiji;
- oblikujejo predstavitvena sporočila in jih vizualno, govorno in/ali pisno posredujejo drugim, znotraj ali zunaj šolskega prostora;
- utrdijo in nadgradijo znanje citiranje literature in virov.

Sporazumevanje v tujih jezikih

Dijaki:

- utrdijo, razvijejo in nadgradijo pisno in ustno podajanje projektnih in raziskovalnih nalog v prvem tujem jeziku (angleščina, nemščina ali španščina).

Matematična kompetenca ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji

Dijaki:

- uporabljajo matematična znanja in proporcionalne zakonitosti na konkretnih nalogah in projektih;
- pri načrtovanju in oblikovanju projektnih nalog in njihovih prezentacij uporabljajo računalniške programe;
- uporabljajo klasične in/ali sodobne risarskonačrtovalna orodja in pripomočke za izvedbo projektov;
- izdelajo osnovne načrte, določijo merila in formate papirjev.

Digitalna pismenost

Dijaki:

- kritično uporabljajo sodobna digitalna računalniška orodja v dvo- in tridimenzionalnem računalniškem prostoru;
- uporabljajo računalniško programsko opremo, ki omogoča predstavitve različnih raziskovalnih nalog in s tem razvijajo informacijsko-komunikacijsko pismenost (IKP);
- poglobljajo znanja iskanja informacij na svetovnem spletu.

Učenje učenja

Dijaki:

- načrtujejo lastni proces učenja preko procesa izvedbe projektov;
- razvijajo delovne navade in časovno usklajevanje dela;
- evalvirajo lastni učni proces;
- reflektirajo lastno znanje;
- razvijejo sposobnost učenja hitrega (diagonalnega) branja znanstvenih in strokovnih člankov in raziskovalnih nalog;
- razvijejo aktivno učenje preko skupinskega dela v sklopu ustvarjalnih delavnic;
- razumejo princip vseživljenjskega učenja in pridobivanja ter uporabe novih znanj;
- razlikujejo odgovorno in neodgovorno delovanje v skupini ter pridobivajo izkušnje; prevzemanja odgovornosti za svoje delo.

Socialne in državljanske kompetence

Dijaki:

- razvijajo socialni čut do sovrstnikov;
- z izvajanjem timskih projektov pridobijo čut za medsebojno sodelovanje in dinamiko skupinskega dela, razvijejo socialno strukturo dela znotraj skupine;
- razvijajo državljanske kompetence pri iskanju kritičnih odgovorov, od kod smo prišli, kdo smo in kam gremo.

Samoiniciativnost in podjetnost

Dijaki:

- samoiniciativno ustvarjajo pogoje za delo v »navideznem« podjetju, ki predstavlja osnovno celico za razvoj in dokončanje projektne delo. Pri tem dijaki vzpostavljajo medsebojne delovne odnose z vzpostavljanjem kompromisnih rešitev.

Kulturna zavest in izražanje

Dijaki:

- se zavedajo kulturne identitete in kontinuitete Slovencev znotraj kulturne različnosti evropskih narodov in v povezavi s kulturnim izročilom sveta nekoč in danes;
- izražajo se v likovno estetskem, prostorskem in vseumetniškem smislu.

3 CILJI IN VSEBINE

Učni načrt navaja delitev znanj na splošna (SZ) in posebna znanja (PZ). SZ so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo in so namenjena vsem dijakom, zato jih mora učitelj obvezno obravnavati. PZ opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava glede na zmožnosti in interese dijakov ter glede na strokovne zahteve programa. V poglavju Cilji in vsebine so:

- splošna znanja zapisana v pokončnem tisku,
- posebna znanja pisana v *poševnem* tisku.

3.1 ETNOLOGIJA

Cilji

Dijaki:

- spoznavajo pojem etnologija, etimologija, enologija;
- spoznavajo in povezujejo pojme geografija, zgodovina, ekologija.

Vsebine

- Definicija, razlaga pojmov.
- Človek prostor, čas, energija, okolje.
- Elementi oblikovanja in pogoji bivanja od danes so prazgodovine.

3.1.1 Navade in šege

Cilji

Dijaki:

- preko šeg, navad in praznikov spoznavajo, kdo smo bili, kaj smo in kam gremo;
- *raziskujejo (literatura, internet, znanje starih staršev) pomen in izvor verovanj, šeg in navad ter praznikov;*
- *ustvarjajo priložnostne izdelke, kot so darila, čestitke, pisanice, pustne maske na osnovi izdelkov naših prednikov z lastnim in izvirnim ustvarjalnim pečatom.*

Vsebine

- Prazniki Slovencev.
- Šege in navade.

3.1.2 Bonton

Cilji

Dijaki:

- se seznanijo z osnovnim bontonom kulture hranjenja, pitja, obnašanja v kulturnih ustanov;
- *primerjajo lastna vedenja o kulturnih razlikah med različnimi narodi in rasami.*

Vsebine

- Bonton obnašanja pri jedi in pitju.
- Bonton obnašanja pri obiskih različnih kulturnih ustanov, npr. gledališča, opere, muzejev idr.

3.1.3 Oblikovanje vizualnih sporočil od danes nazaj

Cilji

Dijaki:

- se seznanjajo z oblikovanjem vizualnih sporočil in njihovimi simbolnimi vrednostmi nekoč in danes;
- povezujejo oblikovna sporočila na estetski, likovni, vsebinski, sporočilni in zaznavni ravni.

Vsebine

- Znak, črta, beseda, stavek, pregovor, nauk, knjiga.
- Slika, plakat, e-predstavitev.
- Ljudske poslikave, ornament, freske.

3.1.4 Kratak zgodovinski pregled naseljenosti na etničnem ozemlju Slovencev

Cilji

Dijaki:

- se seznanjajo s kratkim pregledom naseljenosti etničnega ozemlja Slovencev.

Vsebina

- Geografska naseljenost na etničnem ozemlju Slovencev.

3.1.5 Geneza človeškega bivališča

Cilji

Dijaki:

- se seznanijo z nastankom in razvojem človeškega bivališča od votline do slovenske kmečke hiše.

Vsebine

- Začasno bivališče – votlina.
- Začasno bivališče – kolibe nomadskih ljudstev.
- Stalna bivališča – prazgodovinsko naselje Most na Soči.
- Kolišča ali mostišča.
- Keltska hiša.
- Rimska atrijska hiša v povezavi z rimskih castrumom.
- Geneza tlorisa osrednje slovenske hiše.

3.1.6 Značilnosti pokrajin in arhitekturnih regij Slovenije skozi ljudsko arhitekturo

Cilji

Dijaki:

- obvladajo in razumejo pojme pokrajina, krajina in arhitekturna regija ter razdelitev Slovenije na posamezne krajine;
- prepoznavajo značilnosti in posebnosti posameznih regij, razdeljenih v šest arhitekturnih pokrajin;
- spoznavajo identiteto regij (značilnosti naselij – vsebinska specifikacija, značilnosti izoblikovanih dominant ali arhitekturnih posebnosti) skozi ljudsko arhitekturo in naselbinsko strukturo;
- razlikujejo med pojmom geografska in arhitekturna pokrajina.

Vsebine

- Definicija arhitekturne pokrajine, regije in krajine.
- Primorska (soško-vipavska, kraško-primorska, idrijsko-trnovska in notranjsko-brkinska regija).
- Gorenjska (gorenjska in ljubljanska regija).
- Dolenjska (ribniško-kočevska, belokranjska in dolenska regija, Zasavje).

- Štajerska (savinjsko-kozjanska regija).
- Koroška.
- Podravsko-pomurska pokrajina (dravska in pomurska regija).

3.1.6.1 Stanovanjske stavbe glede na način bivanja in pripadnosti določenemu socialnemu sloju

Cilji

Dijaki:

- razlikujejo stanovanjske stavbe glede na način bivanja, tipološke značilnosti hiš glede na posamezne regije in oblikovne posebnosti.

Vsebine

- Viničarija.
- Kmečko-delavska hiša.
- Furmanska domačija.
- Rudarska hiša.
- Delavska hiša.
- Trška arhitektura.
- Meščanska arhitektura.
- Kolonska hiša.

3.1.6.2 Stavbni tipi po posameznih regijah

Cilji

Dijaki:

- razlikujejo stanovanjske stavbe glede na tipološke značilnosti posameznih regije;
- pri posameznih hišah spoznavajo velikostna razmerja stavb, tipe streh in kritino, arhitekturne člene, oblikovane posebnosti arhitektur in materiale;
- razlikujejo naselbinske strukture;
- *skozi skico in besedo raziskujejo tipološke značilnosti posameznih arhitekturnih krajin, izdelajo predstavitveni plakat in predstavijo vsebino razredu.*

Vsebine

- Bovška hiša.
- Alpska hiša.

- Idrijska hiša.
- Osrednjeslovenska hiša.
- Koroška hiša.
- Notranjska hiša.
- Primorska hiša.
- Panonska hiša.
- Uskoška hiša.
- Belokranjska hiša.

3.1.6.3 Oblikovne posebnosti v ljudski arhitekturi

Cilji

Dijaki:

- razlikujejo oblikovne posebnosti hiš, stavbnih členov glede na slovenske pokrajine
- spoznavajo razloge in vzroke za nastanek in razvoj oblikovnih posebnosti in jih kritično vrednotijo;
- *najdejo in narišejo oblikovne posebnosti, jih povežejo z arhitekturno krajino, ekologijo in znanjem prednikov.*

Vsebine

- Vrhlevna hiša.
- Stegnjen dom.
- Dom v ključ.
- Cimprača.
- Gank.
- Spahnjenica.
- Borjač.
- Kašča.

3.1.6.4 Začasna bivališča

Cilji

Dijaki:

- spoznajo ekološko in bioenergetsko zasnovano začasnih bivališč;
- zavedajo se in vrednotijo znanja naših prednikov;

- spoznajo biološko razgradljive materiale in konstrukcije;
- se zavedajo pojma trajnostni razvoj bivališč;
- *na podlagi vedenja in razumevanja koncepta planšarske hiše na veliki planini narišejo ekološko pasivno začasno bivališče.*

Vsebine

- Drvarska skorjevka.
- Pastirska bajta.
- Zidanica.
- Kažun.

3.1.7 Slovenski kozolec

Cilji

Dijaki:

- obravnavajo razširjenost kozolca skozi identiteto slovenskega naroda in kontinuiteto krajinskega oblikovanja;
- spoznavajo ekološke in trajnostno razvojne značilnosti kozolcev;
- spoznavajo stanovanjsko poslovni objekt Kozolec arhitekta Eda Mihevca;
- *kritično analizirajo stanovanjsko poslovni objekt Kozolec v Ljubljani;*
- *skozi kritični diskurz iščejo odgovor na vprašanje: »Kaj narediti s kozolcem danes?«.*

Vsebine

- Geneza kozolca.
- Tipi kozolcev.
- Konstrukcija.
- Razmerja.
- Ekologija in osončenje.
- Vsebina kozolca danes.

3.1.8 Oblikovanje predmetnega sveta

Cilji

Dijaki:

- spoznajo domače obrti in jih poiščejo v svojem kraju;
- *iščejo možnosti spoznavanja domačih obrti v svojem kraju in lokalnih obrtnikov;*

- v Slovenskem etnografskem muzeju poiščejo najzanimivejši predmet, ga narišejo, mu z metamorfozo spremenijo lastnosti in namen.

Vsebine

- Domače obrti nekoč in danes.
- Oblikovanje sodobnih predmetov v odnosu do tradicionalnih.
- Ogled etnografskih zbirk v muzejih.
- Slovenski koledar.
- Letne delavnice v okviru etnografskih razstav in zbirk.

3.2 KULTURA PROSTORA

3.2.1 Primeri hiš na širšem geografskem prostoru

Cilji

Dijaki:

- spoznavajo drugačno kulturo bivanja, sobivanja z naravo in upoštevanje naravnih zakonitosti, avtohtonih materialov in prisotnost drugačne filozofije bivanja, dela in počitka;
- *kritično obravnavajo različnosti in enotnosti v filozofiji bivanja različnih kultur.*

Vsebine

- Orientalska hiša v Bosni.
- Makedonska hiša.
- Japonska hiša in vrt.

3.2.2 Kultura stanovanja

Cilji

Dijaki:

- obvladajo funkcionalne sklope stanovanja oziroma hiše, dimenzioniranje posameznih prostorov glede na antropološke mere in povezovanje prostorov v posamezne sklope;
- načrtujejo prenovo lasnega stanovanja;
- izdelajo idejni projekt prenove posameznih prostorov v stanovanju/hiši;

- *analizirajo in narišejo lastno stanovanje in kritično utemeljijo prednosti in slabosti stanovanja glede na orientiranost, naravno in umetno osvetlitev, prezračevanje in funkcionalnost;*
- *analizira in grafično prikažejo kuhinjo in jedilnico ter kritično utemeljijo prednosti in slabosti kuhinje glede na funkcionalni trikotnik, osvetlitev, izbor materialov in oblikovanje;*
- *v skupine načrtujejo sodobno kuhinjo, jo grafično predstavijo in samoevalvirajo.*

Vsebine

- Le Corbusierov modulator.
- Funkcionalna analiza prostorov.
- Skupine in vrste prostorov v stanovanjskih zgradbah.
- Lega prostorov.
- Osončenje, prezračevanje, ogrevanje in hlajenje stanovanja.
- Lastnosti posameznih prostorov: vhod, vetrolov, predprostor, kuhinja, jedilnica, sanitarije, dnevna soba, spalnica, mladinska soba.
- Zakonitosti načrtovanja opreme: dimenzioniranje in načini risanja.

3.2.2.1 Določanje velikosti stanovanja

Cilji

Dijaki:

- obravnavajo dimenzije posameznih prostorov, načine prostoročnega in računalniškega risanja notranje opreme in dekoracije;
- spoznavajo osnovne likovne principe: barvo, teksturo, strukturo, število, linijo, točko, svetlobo idr.

Vsebine

- Dostop.
- Garderoba.
- Sanitarni prostori.
- Kuhinja (shrambe).
- Jedilni kot.
- Dnevna soba.

- Spalnica.
- *Zunanji prostori.*
- *Stopnišče (konstrukcija).*

3.2.2.2 Organizacija stanovanjskih prostorov

Cilji

Dijaki:

- obravnavajo funkcionalne sheme stanovanjskih hiš na primerih evropske dobre prakse;
- spoznavajo razdelitev prostorov v posamezne sklope;
- spoznavajo povezanost sklopov in prostorov;
- analizirajo in predstavijo funkcionalno shemo lastnega stanovanja ali hiše in se kritično opredelijo o tem. Predstavijo možne funkcionalne korekture bivalnega okolja.

Vsebina

- Funkcionalne sheme stanovanja/hiše.

3.2.3 Tipika stanovanjskih stavb

Cilji

Dijaki:

- spoznavajo različne tipe eno- in večstanovanjskih zgradb, njihove arhitekturne in socialne značilnosti;
- *prepoznajo in poiščejo različne tipe stanovanjskih objektov v svojem okolju in jih predstavijo.*

Vsebine

- Enostanovanjske hiše:
  - prostostoječa hiša,
  - atrijska hiša,
  - verižna hiša,
  - vrstna hiša.
- Večstanovanjske hiše:
  - stolpnica,

- blok,
- vila – blok,
- stolpič.

3.2.4 Trajnostni razvoj stanovanjskih objektov

3.2.4.1 Ekološka hiša

Cilji

Dijaki:

- spoznavajo možnosti ekološke gradnje in prenove obstoječih objektov v nizkoenergetske objekte;
- raziskujejo primere dobre prakse ekoloških hiš doma in v svetu;
- obravnavajo uporabo materialov v ekološki hiši;
- spoznavajo pravilnost izbire makro in mikro lokacij;
- se seznanjajo z vplivi vode na bivanje;
- opredelijo materiale, ki omogočajo gradnjo ekološke hiše.
- *oblikujejo in izdelajo 3D-model začasnega ekološkega bivališča.*

Vsebine

- Ekologija.
- Naravni viri (voda, sončna energija, zemeljska toplota, notranje prezračevanje idr.).
- Naravni in avtohtoni materiali.
- Primeri ekoloških hiš.
- Nizkoenergetska hiša.
- Arhitektura in filozofija Hundertwasserja.

3.2.4.2 Vkopana hiša

Cilji

Dijaki:

- raziskujejo primere vkopanih hiš, jih analizirajo in predstavijo.

Vsebini

- Barberska vkopana hiša v Tuniziji.
- Sodobne vkopane hiše.

3.2.4.3 Pasivna hiša

Cilji

Dijaki:

- se seznanijo s pojmom pasivna hiša;
- spoznavajo zakonitosti pasivnega sončnega ogrevanja;
- razumejo delovanje in energetska samozadostnost objekta.

Vsebina

- Pasivna hiša.

3.2.5 Ljudska modrost kulture bivanja prednikov pri nas in v tujini

Cilji

Dijaki:

- kritično postavijo razlike in podobnosti oblikovanja prostora po načelih ljudske modrosti prednikov pri nas in drugje;
- analizirajo oblikovanje lastnega stanovanja v kontekstu starodavne kitajske filozofije.

Vsebina

- Filozofija oblikovanju prostora našega prostora in širše.

3.3 ARHITEKTI 20. IN 21. STOLETJA

Cilji

Dijaki:

- izberejo arhitekta 20. in/ali 21. stoletja, poiščejo literature in po predlagani strukturi predstavitve oblikujejo nastopno predavanje v Powerpointu v prvem tujem jeziku;
- medsebojno evalvirajo prezentacije in vzpostavijo kritični diskurz o delih in slogu posameznih arhitektov;
- spoznavajo stilske zakonitosti 20. in 21. stoletja v arhitekturi, oblikovanju in urbanizmu.

Vsebine

- Načini vizualizacij in tehnike predstavitev.

- Arhitektura, stavbarstvo, estetika, razmerja, filozofija oblikovanja in načrtovanja, arhitekturna zgodba, konstrukcije, materiali.
- Arhitekti 20. in 21. stoletja (Jože Plečnik, Edo Ravnikar, Edo Mihevc, Le Corbusier, Mies van der Rohe, Walter Gropius, Renzo Piano, Zaha Hadid idr. po izboru dijakov).

3.4 URBANIZEM

3.4.1 Uvod v urbanizem

Cilji

Dijaki:

- spoznajo etimologijo urbanizma in rurizma;
- seznanijo se s pojmom urbanizma kot dejavnosti prostora in gradnje mest;
- spoznavaajo urbanizem kot znanstveno in umetniško interdisciplinarna dejavnost;
- obravnavajo razloge za mesto kot konflikt interesov.
- *analizirajo morfološke vzorce svetovnih mest po lastnem izboru;*
- *analizirajo obstoječo prometno strukturo različnih mest in načrtujejo spremembe;*
- *opravijo organoleptično zaznavo mestnega prostora in situ.*

Vsebine

- Urbanizem in rurizem.
- Rodovne skupnosti.
- Urbanizem kot znanstveno in umetniško interdisciplinarna dejavnost.
- Vas, trg, mesto.
- Mesto kot konflikt interesov danes.

3.4.2 Slovenski urbanizem 20. stoletja

Cilji

Dijaki:

- obravnavajo slovenski urbanizem in njegove akterje, ki so zaznamovali urbano podobo Slovenije;
- spoznavaajo slovensko identiteto v urbanističnem načrtovanju in komparacijo s svetovnimi protagonisti teorije in urbanistične prakse;
- ovrednotijo slovenski urbanizem v primerjavi s svetovnimi smernicami;

- *analizirajo morfološke vzorce slovenskih mest;*
- *analizirajo obstoječo prometno strukturo različnih mest in načrtujejo spremembe.*

Vsebine

- Maks Fabiani in urbanizem Ljubljane.
- Jože Plečnik in sekvenčne urbanistične rešitve.
- Ivan Vurnik.
- Edo Mihevc in urbanizem slovenske Obale.
- Edo Ravnikar in Ljubljana.

3.4.3 Prostorska zasnova mestne občine Ljubljana skozi prostor in čas

Cilji

Dijaki:

- spoznavajo urbanistični vzorec Ljubljane in genezo oblikovane strukture mesta;
- preko grafične nivojske urbanistične analize spoznavajo ureditev komunalne infrastrukture in komunikacij, zelenih površin kot pljuč mesta, stanovanjskih območij idr. in vpliva makro in mikro posegov v prostor;
- spoznavajo inovativne pristope k razmišljanju o turizmu kot najdonosnejši panogi svetovnega gospodarstva;
- se seznanijo s terminom turizem, oblikovanjem turistične ponudbe in iskanjem boljših in alternativnih rešitev za turiste;
- obravnavajo različne vrste turizma: turizem za mlade, ekstremni turizem, ekoturizem idr..
- *s skupinskim delom, raziskovanjem in predstavitvijo obvladajo morfološko analizo;*
- *samostojno raziščejo možnosti razvoja različnih oblik turizma v Ljubljani in izvedejo predstavitev alternativnih možnosti turistične ponudbe Ljubljane.*

Vsebine

- Geneza ljubljanskega urbanizma od prazgodovinskega gradišča do danes.
- Komunalna infrastruktura.
- Komunikacije.
- Sive cone.
- Alternativni turizem.

3.4.4 Morfološka analiza urbanističnih načrtov slovenskih mest

Cilji

Dijaki:

- se seznanijo z interdisciplinarnimi prvinami morfološke analize mest;
- se seznanijo s pojmi pozitivni in negativni prostor, mreža grajenih struktur, starost zazidave, zelene površine in naravne danosti;
- vizualno predstavijo analizo svojega kraja.

Vsebine

- Pozitivni in negativni prostor.
- Mreža grajenih struktur.
- Starost zazidave.
- Zelene površine.
- Naravne danosti.

3.4.5 Promet in mobilnost

Cilji

Dijaki:

- se seznanjajo z oblikami obstoječega prometne ureditve;
- analizirajo stanje v prometu;
- iščejo alternativne rešitve za izboljšanje situacije prometne ureditve v konkretnih svetovnih mestih;
- predstavijo analizo prometa in predlog sprememb v svojem kraju.

Vsebine

- Mirujoči promet.
- Motorni promet.
- Javni promet.
- Kolesarski promet.
- Peš cone.
- Alternativne rešitve javnega prometa.

3.4.6 Moderna kot svetovno gibanje 20. stoletja

Cilji

Dijaki:

- obravnavajo značilnosti obdobja moderne, ko se na vseh področjih ustvarjalne umetnosti prekine s tradicijo in išče nove smernice in zakonitosti v arhitekturi in urbanizmu;
- seznanjajo se s kritičnim razmišljanjem in filozofijo umetniškega ustvarjanja 20. stoletja;
- obvladajo osnovne zakonitosti moderne in vzpostavijo primerjavo med evropsko in slovensko moderno;
- zavzamejo kritični odnos do moderne;
- *preko strokovne ekskurzije se seznanijo se z dunajsko in ljubljansko secesijo in preko popotne skice ponotranjijo značilnosti Secesije.*

Vsebine

- Secesija.
- Moderna.
- De Stijl.
- Principi neoplastične arhitekture in van Doesburg.
- Bauhaus.
- Funkcionalizem in Le Corbusier.
- Organsko gibanje in F. L. Wright.
- Mednarodni slog in Mies van de Rohe.
- Postmodernizem in Renzo Piano, Utzon, Pei, Niemayer idr.

3.4.7 Primerjava stanovanjsko poslovnega objekta Kozolec Eda Mihevca z Le Corbusierovim blokom Unité d'Habitation

Cilji

Dijaki:

- spoznavajo značilnosti dveh primerov modernističnega oblikovanja večstanovanjskih objektov – Kozolca v Ljubljani in Unité d'Habitation v Franciji;
- kritično ovrednotijo oblikovanje in funkcionalno zasnovo obeh objektov in jih medsebojno primerjajo.

Vsebine

- Stanovanjsko-poslovni objekt Kozolec arhitekta Eda Mihevca v Ljubljani.
- Stanovanjski blok Unité d'Habitation arhitekta Le Corbusierja.
- Primerjava med objektoma.

3.4.8 Funkcionalistični urbanizem na temelju Atenske listine

Cilji

Dijaki:

- spoznavajo interdisciplinarno povezovanje urbanizma kot znanosti in umetnosti z matematiko, astronomijo, sociologijo, filozofijo, zgodovino in umetnostno zgodovino, likovno teorijo ipd.;
- kritično presodijo o tem, kje in kako živimo in kaj potrebujemo za bivanje, delo in počitek.

Vsebine

- Atenska listina (CIAM).
- Urbanistični principi 20. stoletja.
- Primeri Le Corbusierevega urbanizma.

3.4.8 Stanovanjska soseška in lokacijska teorija

Cilji

Dijaki:

- se seznanjajo z genezo soseške in prvim konceptom soseške;
- obravnavajo tri modele sosešk;
- v razpravi spoznavajo in ugotavljajo prednosti in slabosti soseške;
- spoznavajo lokacijsko teorijo pri nastajanju sosešk;
- spoznavajo primere slovenskih sosešk, kot so Bratovževa ploščad, Brinje, Šiška in Drulovka, Kranj;
- *kritično presodijo o tem, kje in kako živimo in kaj potrebujemo za bivanje, delo in počitek;*
- *načrtujejo soseško v sklopu večjih slovenskih mest z upoštevanjem vseh obstoječih danosti.*

Vsebine

- Geneza stanovanjske sošeske.
- Prvi vsebinski funkcionalni koncept sošeske po C. Perryju.
- Lokacijska teorija.
- Tipi stanovanjskih sošesk (švedski modeli).
- Prednosti in slabosti bivanja v stanovanjski sošeski.
- Bratovževa ploščad Edvarda Ravnikarja.

3.4.9 Mesta 19. stoletja

Cilji

Dijaki:

- se seznanjajo z arhitekturo, oblikovanjem in načinom življenja v mestih 19. stoletja;
- prepoznajo in primerjajo različne urbanistične vzorce skozi čas.

Vsebine

- Howardovo vrtno mesto.
- Linearno industrijsko mesto.
- Satelitsko mesto.

3.4.10 Mesta 17. in 18. stoletja

Cilji

Dijaki:

- se preko posameznih primerov zgodovinskih mest seznanjajo z razvojnimi stopnjami civilizacije, družbenimi ureditvami, socialno problematiko, urbanističnimi vzorci in arhitekturnimi slogi.

Vsebini

- Mesta v baroku.
- Mesta absolutnih monarhij 17. in 18. stoletja.

3.4.11 Mesta v fevdalizmu

Cilji

Dijaki:

- samostojno analizirajo renesančno idealno mesto in predstavijo kritičen odnos do ideje;
- primerjajo vzorce mest z družbeno ureditvijo;
- *spoznavajo urbanizem renesančnih idealnih mest – strokovne ekskurzije v Toskano.*

Vsebine

- Razvezano mesto.
- Čebulno mesto.
- Idealno renesančno mesto.
- Bastidsko mesto.

3.4.12 Mesta starega veka – vezana mesta

Cilji

Dijaki:

- prepoznavajo in primerjajo urbanistične vzorce, jih povezujejo z družbenim razvojem, s prelomnimi trenutki v zgodovini urbanizma ter umetnostno zgodovinskimi vidiki določene dobe;
- *predstavijo PowerPoint prezentacijo vezanega mesta ene od starih civilizacij po lasnem izboru (lokacija, ključne besede, urbanizem, arhitektura, materiali in tehnologija gradnje, način življenja, nekaj več idr.).*

Vsebine

- Urbanizem civilizacij starega veka:
  - sumerska civilizacija,
  - Hetiti,
  - Egipčani,
  - mikensko-kretska civilizacija,
  - Grki,
  - Etruščani,
  - antični Rim,

- *starokitajska civilizacija,*
- *starojaponska civilizacija,*
- *Maji, Inki, Aztek,*
- *Mongolija,*
- *Atlantida in Limurija.*

3.4.13 Naselja rodovnih skupnosti

Cilji

Dijaki:

- spoznavajo razvoj naselij preprostih rodovnih skupin.

Vsebine

- Prostorske prvine tvorb in zasnov naselij.
- Amorfna naselja.
- Geometrijska naselja.

3.5 UREJANJE KRAJINE

3.5.1 Parkovne ureditve

Cilji

Dijaki:

- obravnavajo elemente parkovnih ureditev, jih analizirajo in grafično predstavijo s svojimi simboli.
- seznanjajo se s terminom simbol na oblikovni in psihološki osnovi;
- prepoznajo osnovne oblike parkovnih zasaditev in elementov počitka in rekreacije;
- seznanijo se z pojmi urejanjem prostora, ekologije in urbanizma v zeleni mestni strukturi.

Vsebine

- Zelenje kot arhitekturni element.
- Park kot družabni prostor, oblikovano zelenje, prostor za počitek, sprostitev in zabavo.

3.5.2 Krajina kot prostor našega bivanja, ustvarjalnosti in kulture

Cilji

Dijaki:

- spoznajo elemente parkovnih ureditev, poznajo oblike in namembnost družabnih prostorov;
- *samostojno ali v paru preoblikujejo parka po izboru in oblikovalskih principih znanih arhitektov ali oblikovalcev;*
- *preoblikujejo osnovne arhitekturne elemente v parkovne elemente;*
- *spoznavajo različne oblikovalce in njihov ustvarjalni opus.*

Vsebina

- Oblikovanje mestnega parka.

3.5.3 Oblikovanje vrtov in parkov

Cilji

Dijaki:

- spoznajo osnovne značilnosti oblikovanja parkov skozi zgodovino in jih aplicirajo na konkretno lokacijo;
- oblikujejo konkretne parke oziroma parcele v maniri oblikovanja značilnosti določenega parka.

Vsebine

- Mezopotamski vrt.
- Egipčanski vrt.
- Francoski baročni park.
- Angleški park.
- Japonski park.
- Kitajski park.
- Sodobni park;

3.5.4 Permakultura

Cilji

Dijaki:

- *spoznavajo pravilnost izbire makro in mikro lokacij;*
- *se seznanjajo z vplivi vode na bivanje;*
- *spoznavajo pojem in zakonitosti permakulture.*

Vsebina

- *Permakultura.*

4 PRIČAKOVANI REZULTATI

Splošno o pričakovanih rezultatih

Pričakujemo, da bodo dijaki v času izobraževanja in po končanem srednjem šolanju obvladali temeljna znanja predmeta in razvili tiste spretnosti, ki jim omogočajo ustvarjalnost, učenje učenja, retorična znanja, samostojnost pri iskanju informacij in delu, samozavestno nastopanje in zagovarjanje lastnih kreativnih idej in inovativnost razmišljanje.

Pričakujemo, da bodo odlično pripravljeni na univerzitetni študij in da bodo razvili kompetence, ki vodijo k vseživljenjskemu učenju in povezovanju znanj vseh predmetov in strok. Dijaki so s prenovljenim učnim načrtom dobili sodoben predmet, ki jim omogoča pridobivanje bogatih in kvalitetnih znanj in izkušenj, široko razgledanost, ki se navezujejo na področje oblikovanje prostora.

Pregled pričakovanih rezultatov po vsebinskih poglavjih

Etnologija

Vsebinska znanja

Dijak:

- poveže znanje o naseljenosti etničnega ozemlja Slovencev pri bivalni kulturi z znanjem iz zgodovine;
- preko navad, šeg in praznikov razume, kdo smo bili, kaj smo in kam gremo;
- kritično povezuje znanje prednikov pri postavitvi in gradnji bivališč z današnjim stavbarstvom;
- razume ekološko in bioenergetsko zasnovo začasnih bivališč v preteklosti in jo vključuje v svoje projekte ter kritično razpravlja o uporabi biorazgradljivih in avtohtonih materialov nekoč in danes;
- prepozna tipološke značilnosti arhitekturnih pokrajin in obvlada obliko, strukturo in funkcionalno zasnovo ljudske arhitekture ter razlikuje stanovanjske stavbe glede na način bivanja;
- razume pojem trajnostni razvoj bivališč;
- razume in ponotranji pomen kozolca kot identiteto slovenskega naroda in kontinuiteto krajinskega oblikovanja;

- pozna vsebino etnografskih zbirk v muzejih;
- poglobi in/ali pridobi znanja o praznovanju Slovencev nekoč in danes;
- *prepozna osnove značilnosti modernističnega oblikovanja preko izbranega primera (predlog: stanovanjsko-poslovni objekt Kozolec arhitekta Eda Mihevca).*

Procesna znanja

Dijak:

- razvije koncept sodobne atrijske hiše na konceptualni osnovi rimske hiše v Emoni;
- v timu izvede raziskovalno nalogo: Arhitekturna tipologija arhitekturnih pokrajin Slovenije skozi ljudsko stavbarstvo, jo predstavi v obliki plakata, kritično analizira delo svoje skupine in ustvari kritični diskurz z drugimi skupinami;
- v skupini razišče in likovno predstavi značilnosti stavbnih tipov ljudske arhitekture in uporablja predhodno vedenje o življenju naših prednikov glede na pokrajine;
- nariše in predstavi najzanimivejši predmet iz stalne razstave Slovenskega Etnografskega muzeja in mu preko metamorfoznih korakov spremeni prvotni namen;
- raziskuje (literatura, internet, znanje starih staršev) pomen in izvor verovanj, šeg in navad ter praznikov Slovencev in predstavi raziskovalno nalogo;
- oblikuje priložnostne izdelke, kot so darila, čestitke, pisanice, pustne maske; združi znanje naših prednikov z lastno in izvirno ustvarjalno kreativnostjo;
- *razišče oblike, oblikuje in klasično nariše set kozarcev za vina in druge pijače;*
- *na osnovi vedenja in razumevanja koncepta planšarske hiše na Veliki Planini nariše ekološko pasivno začasno bivališče;*
- *razvije ustvarjalnost risbe in prostorske predstavitve;*
- *samostojno poišče obrtnike v svojem kraju ter napiše raziskovalno nalogo ter jo predstavi;*
- *kritično analizira in razpravlja o funkcionalni in oblikovni zasnovi stanovanjsko-poslovnega objekta Kozolec v Ljubljani.*

Kultura prostora

Vsebinska znanja

Dijak:

- prepozna razlike med bivalno kulturo pri nas in drugje, razume principe sobivanja z naravo in upoštevanje naravnih zakonitosti;

- razume in razporedi funkcionalne sklope stanovanja oziroma hiše in prostorsko oblikuje posamezne prostore glede na antropološke mere;
- uporablja različne načine prostoročnega in računalniškega risanja notranje opreme in dekoracije;
- razume principe ekološke gradnje in prenove obstoječih objektov v nizkoenergetske objekte ter razume energetske prednosti vkopanih objektov in zakonitosti pasivnega sončnega ogrevanja;
- kritično postavi razlike in podobnosti oblikovanja prostora po načelih ljudske modrosti prednikov pri nas in drugje.

Procesna znanja

Dijak:

- načrtuje prenovo lastnega stanovanja;
- izdelava idejni projekt prenove posameznih prostorov v stanovanju/hiši;
- uporablja zakonitosti načrtovanja opreme: dimenzioniranje in načine risanja;
- poveže znanje osnovnih likovnih principov (barva, tekstura, struktura, število, linija, točka, svetloba idr.) iz likovne teorije in jih integrira v proces načrtovanja notranjega prostora;
- nariše in predstavi funkcionalne sheme stanovanjskih hiš na primerih evropske dobre prakse;
- analizira in predstavi funkcionalno shemo lastnega stanovanja ali hiše in se kritično opredeli o tem. Predstavi možne funkcionalne korekture bivalnega okolja;
- razišče in predstavi primere dobre prakse ekoloških hiš doma in v svetu;
- *prepozna in poišče različne tipe stanovanjskih objektov v svojem okolju in jih predstavi;*
- *oblikuje koncept stanovanjske soseske z vključitvijo različnih tipov stanovanjskih objektov,*
- *kritično obravnava različnosti in enotnosti v filozofiji bivanja različnih kultur;*
- *v skupini analizira in nariše lastno stanovanje in kritično utemelji prednosti in slabosti stanovanja glede na orientiranost, naravno in umetno osvetlitev, prezračevanje in funkcionalnost (vzpostavi kritični diskurz med skupinami);*

- *v skupini analizira in grafično prikaže kuhinjo in jedilnico ter kritično utemelji prednosti in slabosti kuhinje glede na funkcionalni trikotnik, osvetlitev, izbor materialov in oblikovanje (vzpostavi kritični diskurz med skupinami);*
- *v skupini načrtuje sodobno kuhinjo, jo grafično predstavi in samoevalvira;*
- *suvereno uporablja računalniške programe za risanje načrtov in opreme;*
- *v skupini oblikuje stanovanjski objekt na podeželju z uporabo avtohtonih materialov, ekološkega načina pridobivanja pitne vode, elektrike in ogrevanja.*

Arhitekti 20. in 21. stoletja

Vsebinska znanja

Dijak:

- razume in prepozna stilske zakonitosti 20. in 21. stoletja v arhitekturi, oblikovanju in urbanizmu;
- prepozna secesijske objekte v Ljubljani in na Dunaju.

Procesna znanja

Dijak:

- izbere arhitekta 20. in/ali 21. stoletja, poišče literaturo in po predlagani strukturi predstavitve oblikuje nastopno predavanje v računalniški prezentaciji *v prvem tujem jeziku;*
- *aktivno sodeluje pri predstavitvi drugih dijakov, vzpostavi kritični diskurz o delih in slogu posameznih arhitektov in evalvira predstavitve.*

Urbanizem

Vsebinska znanja

Dijak:

- obravnava razloge za mesto kot konflikt interesov in vzpostavi kritični diskurz o tem;
- razume genezo urbanističnega vzorca Ljubljane od prazgodovine do danes in oblikovane strukture mesta;
- razvija lastni pogled na razvojne možnosti glavnega mesta;
- samoiniciativno predlaga inovativne pristope k razmišljanju o turizmu kot najdonosnejši panogi svetovnega gospodarstva;
- razume in uporablja interdisciplinarne prvine morfoloških analiz mest;

- analizira in aplicira oblike obstoječega prometnega režima v svetovnih mestih;
- razume osnovne zakonitosti oblikovanja moderne kot vodilnega življenjskega stila 20. stoletja;
- zavzame kritični odnos do moderne;
- kritično vrednoti oblikovanje in funkcionalno zasnovo Kozolca v Ljubljani in Unité d'Habitation v Franciji;
- razvija znanja o interdisciplinarnem povezovanju urbanizma kot znanosti in umetnosti z matematiko, astronomijo, sociologijo, filozofijo, zgodovino in umetnostno zgodovino, likovno teorijo ipd.;
- razvija, pogloblja pridobljeno znanje in ga nadgrajuje z lastnim vedenjem o življenju, obliki in konceptu stanovanjskih sosesk;
- preko posameznih primerov zgodovinskih mest razvija znanje o razvojnih stopnjah civilizacije, družbenih ureditvah, socialne problematike, urbanističnih vzorcih in arhitekturnih slogih.

Procesna znanja

Dijak:

- primerja urbanizem slovenskih mest s svetovnimi teoretičnimi in praktičnimi primeri urbanistične prakse;
- preko grafične urbanistične analize razvija prostorsko predstavo o urbanizmu mesta, kjer biva;
- analizira in grafično predstavi ureditev komunalne infrastrukture, komunikacij, zelenih površin, stanovanjskih območij idr. in vpliva makro in mikro posegov v prostor;
- kritično presodi, kje in kako živimo in kaj potrebujemo za bivanje, delo in počitek.
- samostojno analizira renesančno idealno mesto, naredi raziskovalno nalogo in predstavi kritičen odnos do ideje;
- obvlada hitro branje strokovnih in/ali znanstvenih člankih v tujem jeziku in oblikovanje miselnih vzorcev po tekstu;
- *analizira morfološke vzorce svetovnih mest po lastnem izboru;*
- *analizira obstoječo prometno strukturo različnih mest in načrtuje spremembe;*
- *opravi organoleptično zaznavo mestnih prostorov in situ;*
- *riše popotne skice in ponotranji značilnosti posameznih slogov;*

- *načrtujejo sošesko v sklopu večjih slovenskih mest z upoštevanjem vseh obstoječih danosti;*
- *spoznava urbanizem renesančnih idealnih mest – strokovne ekskurzije v Toskano;*
- *v paru ali sam predstavi računalniško prezentacijo vezanega mesta ene od starih civilizacij po lasnem izboru (lokacija, ključne besede, urbanizem, arhitektura, materiali in tehnologija gradnje, način življenja, nekaj več idr.);*
- *izvede samoevalvacijo in vzpostavi kritičen dialog med posameznimi »predavatelji«.*

Urejanje krajine

Vsebinska znanja

Dijak:

- *prepozna osnovne oblike parkovnih zasaditev in elementov počitka in rekreacije;*
- *seznanj se s pojmi urejanjem prostora, ekologije in urbanizma v zeleni mestni strukturi ter pozna oblike in namembnost družabnih prostorov;*
- *razume osnovne značilnosti oblikovanja parkov skozi zgodovino in jih aplicira v prostor in čas;*
- *prepozna zakonitosti permakulture.*

Procesna znanja

Dijak:

- *obravnavava elemente parkovnih ureditev, jih analizira in grafično predstavi s svojimi simboli ter oblikuje konkretne parke;*
- *preoblikuje osnovne arhitekturne elemente v parkovne elemente;*
- *samostojno ali v paru preoblikuje park po izboru in oblikovalskih principih znanih arhitektov ali oblikovalcev;*
- *izdela raziskovalno nalogo in jo predstavi ter razvije debato o pomenu permakulture za razvoj sveta.*

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Predmet bivalna kultura v okviru kroskurikularne povezave povezuje znanja vseh drugih strokovnih in splošnih predmetov ter drugih znanosti, kot so filozofija, psihologija, geologija, ipd., jih smiselno nadgrajuje in omogoča splošno razgledanost in širino znanja.

Bivalna kultura in likovna teorija:

- razmerja, zlati rez, kompozicijski kanoni v arhitekturi, urbanizmu in notranjem oblikovanju;
- barvne študije in psihologija barv v notranjem oblikovanju;
- števila, metamorfoze elementov, simboli;
- teksture, strukture, teža.

Bivalna kultura in predstavitvene tehnike:

- prostorske projekcije (tloris, naris, centralna perspektiva, dvobežna perspektiva ...);
- načrtovanje od predmetnega do urbanističnega prostora;
- risba, skica, prostorski ključi.

Bivalna kultura ter risanje in slikanje:

- študijska risba kot vezni element v likovnooblikovnih aktivnostih;
- arhitekturni načrti;
- popotna skica.

Bivalna kultura in umetnostna zgodovina:

- študijska risba kot vezni element med predmetoma;
- organiziranje interdisciplinarnih strokovnih ekskurzij z interaktivnimi orodji.

Bivalna kultura in osnove varovanja dediščine:

- prenova, obnova, revitalizacija stavbnega tkiva;
- načini ohranjanja stavbne dediščine (DOCOMOMO).

Bivalna kultura in plastično oblikovanje ter etnologija:

- oblikovanje predmetov izhajajoč iz etnološkega znanja;
- aktivno sodelovanje s keramično delavnico in Slovenskim etnografskim muzejem.

Bivalna kultura in informatika:

- uporaba dinamičnih spletnih okolij (spletne učilnice) v procesu učenja.

Bivalna kultura in slovenščina:

- povezovanje v skupnih projektih:
  - izvedba gledališke scenografije in dramaturgije na temo maturitetnega berila;
  - izvedba intervjuja in izdelava anket za skupni projekt: Domače obrti in obrtniki, življenje kraja idr.

Bivalna kultura in matematika:

- matematična znanja kot vezni element v arhitekturnem načrtovanju in tehničnem risanju.

Bivalna kultura in angleščina, nemščina, španščina:

- govorni nastopi in evalvacija v prvem tujem jeziku.

Bivalna kultura in sociologija, psihologija:

- sociološke študije življenja v stanovanjski soseki;
- psihologija zaznavanja prostorov in urbanističnih form.

Povezave s predmeti na smereh strokovnega izobraževanja, kot so fotografija, oblikovanje uporabnih predmetov; modno oblikovanje in grafično oblikovanje. Vsebina predmeta se povezuje tudi vertikalno in v sodelovanju s socialnimi partnerji, kot je na primer Mestna občina Ljubljana.

Bivalna kultura in fotografija:

- fotografiranje maket in projektних izdelkov;
- sodelovanje pri izvedbi in postavitvi fotografsko arhitekturnih razstav.

Bivalna kultura in oblikovanje uporabnih predmetov:

- interdisciplinarno strokovno povezovanje znotraj posameznih projektov;
- sodelovanje pri izvedbi razstav.

Bivalna kultura in modno oblikovanje:

- oblikovanje scenografske postavitve za vsakoletno prireditev: Modna revija 4. letnikov modnega oblikovanja SŠOF.

Bivalna kultura in grafično oblikovanje:

- grafično oblikovanje plakatov predstavitev projektnih nalog dijakov umetniške gimnazije – likovna smer.

Bivalna kultura in Fakulteta za arhitekturo:

- *povezovanje delovnih izkušenj študentov Fakultete za arhitekturo in dijakov umetniške gimnazije – likovna smer (tečajji);*
- *obiskovanje predavanj na Fakulteti za arhitekturo.*

Bivalna kultura in mestna občina Ljubljana:

- *sodelovanje pri projektnih nalogah, primer: oblikovanje mestnega parka v Ljubljani.*

Bivalna kultura in Slovenski etnografski muzej, Ljubljana:

- *povezovanje dela snovi učnega načrta z znanjem kustosov pri začasnih in stalni razstavi;*
- *organizacija skupinskih delavnic na določeno temo in etnološkega dne (pust).*

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Vrednotenje dela poteka sproti, in sicer:

- ustvarjalno skupinsko delo s predstavitvijo likovnih rezultatov in mišljenja, razprava skupine z razredom;
- pisno preverjanje znanja enkrat na leto;
- ustno preverjanje znanja:
  - individualne raziskovalne naloge s prezentacijo;
  - panel diskusija;
  - metoda 635 ali 6 x 6;
  - simulacija življenjske situacije;

Delo dijakov se ocenjuje glede na dana izhodišča in predhodno znane kriterije.

Specialnodidaktična priporočila za posamezne sklope so:

Teoretični sklop:

- pisna naloga: vprašanja so iz teorije in praktičnega dela,
- analiza in povzetek strokovnih in/ali znanstvenih tekstov.

Praktične naloge v skupinah:

- funkcionalna shema stanovanja/hiše;
- značilnosti pokrajin in arhitekturnih regij Slovenije skozi ljudsko arhitekturo;
- analiza urbanističnih načrtov slovenskih in/ali svetovnih mest;
- analiza prometa slovenskih in/ali svetovnih mest;
- morfološka analiza mestne občine Ljubljana;
- organoleptično zaznavanje mestnih prostorov Ljubljane;
- načrtovanje vrtov in mestnih parkov.

Seminarska naloga:

- individualna naloga: Analiza lastnega stanovanja: funkcija, sklopi prostorov, orientiranost, osvetlitev, prezračevanje;
- individualna naloga: Prenova ali načrtovanje začasnega bivališča;
- individualna naloga: Domače obrti. (Izdelava darila, pisanic, adventnih venčkov, voščilnic idr.);

- skupinska naloga in računalniška predstavitev: Vezana mesta starih civilizacij;
- skupinska naloga in računalniška predstavitev: Predstavitev arhitekta ali oblikovalca 20. in 21. stoletja.

Pri predmetu bivalna kultura se torej izvaja **aktivno učenje** preko skupinskega dela v sklopu ustvarjalnih delavnic, ki predstavljajo osnovo učenja, razumevanja, načrtovanja, raziskovanja, tudi terenskega raziskovanja, predstavitvenih tehnik in retorike nastopanja.

Aktivno učenje omogoča ponotranjenje pojmov, principov in zakonitosti ter trajnost in uporabnost znanja v novih situacijah preko raznih dejavnosti in miselnih procesov. Aktivno učenje spodbujamo s skupinskimi ali individualnimi nalogami, ki pri dijakih sprožajo miselne procese: primerjanje in razvrščanje, sklepanje, sistematiziranje, preiskovanje in raziskovanje, analizo raznih perspektiv in napak, odkrivanje novega, in delo z različnimi viri in pripomočki, sodelovanje in predstavljanje idej na različne načine. To učenje mora biti načrtovano z zastavljenimi cilji. Z aktivnim učenjem dosežemo visoko stopnjo **motivacije**. Omogoča nam tudi organizacijo **dinamike** ur. Učencem je treba omogočiti trajnost znanja in možnost aplikacije na realno stanje ter povezovanje znanj na različnih nivojih. Pri bivalni kulturi delo v skupinah omogoča neposreden in stalen kontakt mentorja s posameznikom in skupino. Delo temelji na raziskovalno-analitični metodologiji dela in na likovni-retorični predstavitvi.